യോഗവാസിഷ്ഠഃ/പ്രകരണമ് 3 ✓
(ഉത്പത്തിപ്രകരണമ്)/സർഗഃ 026✓

ശ്രീവസിഷ്ഠ ഉവാച .

ഇതി തേ വര-വർണി+ന്യൗ തതോ+ബ്ര+ഹ്മാ+ണ്ഡ മ+ണ്ഡലാത് .
നിർഗ+ത്യാ+ന്യ-ദനു+പ്രാപ്തേ യ+ത്ര തദ്.ബ്രാ+ഹ്മണാസ്.പദമ് .. 1

തതോ ദദൃ-ശതുഃ(സ്)സദ്മ+
സ്വമേവം സി+ദ്ധ-യോഷിതൗ .
അദൃ+ശ്യേ ഏവ ലോക+സ്യ മ+ണ്ഡപം ബ്രാ+ഹ്മണാ+സ്പദമ് .. 2

ചി+ന്താ-വിധുര-ദാസീകം ബാഷ്പ+ക്ലി+ന്നാങ്ഗനാ-മുഖം .
വി+ധ്വസ്ത+പ്രായ-വദനം ശീർണ-പർണാംബുജോ-പമം .. 3

നഷ്ടോഥ്.സവ-പുര+പ്രായ-മഗസ്ത്യാ+ത്ത-മിവാർണവം .
ഗ്രീഷ്മ-ദഗ്ധ-മിവോ+ദ്യാനം(വ്) വി+ദ്യുദ്-ദഗ്ധ-മിവ+ദ്രുമം .. 4

വാത+ച്ഛിന്ന-മിവാം-ഭോദം ഹിമ-ദഗ്ധ-മിവാം-ബുജം .
അല്പ+സ്നേഹ-ദശം(ൻ)ദീപ-മിവാ-ലോകന-ഭേദനം.. 5

ആസ+ന്ന-മൃ+ത്യു-കരുണാ-കുല-വ+ക്ത്ര-കാന്തി-
സംശീർണ-ജീർണ-തരു-പർണ-വനോപ-മാനം.
വൃഷ്ടി+വ്യപായ-പരി-ധൂസര-ദേശ-രൂ+ക്ഷം
ജാതം(ങ്) ഗൃഹേ+ശ്വര-വിയോഗ-ഹതം(ങ്)ഗൃഹം(ൻ) തത് .. 6

ശ്രീവസിഷ്ഠ ഉവാച .
അഥ സാ നിർമല+ജ്ഞാന-ചിരാ+ഭ്യാസേന സു+ന്ദരീ .
സംപന്നാ സ+ത്യ-സ+ങ്ക+ല്പാ സ+ത്യ-കാമാ ച ദേവവത് .. 7

ചിന്തയാ-മാസ മാമേതേ ദേവീം(ഞ്) ചേമാംസ്വ-ബ+ന്ധവഃ .
പ+ശ്യ+ന്തു താവഥ്.സാമാ+ന്യ-ലലനാ-രൂപ-ധാരണീം.. 8

തതോ ഗൃഹ-ജന+സ്തത്ര സദ-ദർ.ശാങ്ഗനാ+ദ്വയം.
ല+ക്ഷ്മീ-ഗൗ+ര്യോർ-യുഗമിവ സമുദ്.ഭാസിത-മ+ന്ദിരം .. 9

ആപാദ-വിവിധാ+മ്ലാന-മാലാ-വസന-സുന്ദരം.
വസ+ന്ത-ല+ക്ഷ്മ്യോർ-യുഗല-മിവാ-മോദിത-കാനനം .. 10

സർ.വൗഷധി-വന+ഗ്രാമം പൂരയ+ന്ത്യൗ രസായനൈഃ .
ശീതലാ+ഹ്ലാദ-സുഖദം(ഞ്) ച+ന്ദ്ര+ദ്വയ-മിവോ-ദിതം .. 11

ലംബാല-കലതാ-ലോല ലോച-നാലി-വിലോ-കനൈഃ .
കിരഥ്.കുവ-ലയോ+ന്മി+ശ്ര-
മാലതീ-കുസുമോഥ്.കരാൻ .. 12

ദ്രുത-ഹേമ-രസാ-പൂര-സരിഥ്.സരണ-ഹാരിണാ .
ദേഹ+പ്രഭാ+ പ്രവാ-ഹേണ കനകീ-കൃത-കാനനം .. 13

സഹ-ജായാ വപുർ.ല+ക്ഷ്മ്യാ ലീലാ-ദോലാ-വിലാ-സിനഃ .
ത ഏതേ ച തരങ്ഗാ+ഢ്യാ നിജ-ലാവ+ണ്യ-വാരിധേഃ .. 14

വിലോല-ബാഹു-ലതികാ-യുഗേ-നാരുണ-പാണിനാ .
കിരൻ-നവ-നവം ഹൈമം(ങ്) ക+ല്പ-വൃ+ക്ഷ-ലതാ-വനം .. 15

പാദൈര-മൃദിതാ+മ്ലാന പുഷ്പ-കോമല-പ+ല്ലവൈഃ .
സ്ഥലാബ്ജ-ദല-മാലാഭൈ-ര+സ്പൃശദ്-ഭൂതലം പുനഃ .. 16

താലീ-തമാല-ഖ+ണ്ഡാനാം ശുഷ്കാണാം ശുചി-ശോചിഷാം .
ആലോ-കനാ-മൃതാ-സേകൈർ-ജനയദ്.ബാല.പ+ല്ലവാൻ .. 17

നമോ√സ്തു വന-ദേവീ+ഭ്യാ-മി+ത്യു+ക്ത്വാ കുസുമാ+ഞ്ജലിം.
ത+ത്യാജ+ജ്യേഷ്ഠ-ശർമാഥ സാർധം(ങ്) ഗൃഹ-ജനേ-ന സഃ .. 18

പപാത പാദ-യോർ-ഗേഹേ തയോർ-വൈ കുസുമാ+ഞ്ജലിഃ .
പ്രാലേയ-സീകരാ-സാരഃ(ഫ്) പദ്മിന്യാ ഇവ പദ്മയോഃ .. 19

ജ്യേഷ്ഠ-ശർമാദയ ഊചുഃ .

ജയതം(വ്) വന-ദേ+വ്യൗ നോ ദുഃഖ-നാശാർഥ-മാഗതേ .
പ്രായഃ(ഫ്) പര-പരി+ത്രാണ-മേവ കർമ നിജം സതാം .. 20

ഇതി ത+ദ്വചനാ+ന്തേ തേ ദേ+വ്യാ-വൂചതു-രാദരാത് .
ആ+ഖ്യാത ദുഃഖം(യ്) യേനായം(ൽ) ല+ക്ഷ്യതേ ദുഃഖിതോ ജനഃ .. 21

ജ്യേഷ്ഠ-ശർമാ-ദയ+സ്തേ തേ ദേ+വ്യൗ.+പ്രതി യഥാ+ക്രമം .
നിജം(ൻ) തദ്-ദുഖ-മാച-ഖ്യുർ.ദമ്പതി+വ്യസനാ+ത്മകം .. 22

ജ്യേ+ഷ്ഠ-ശർമാദയ ഊചുഃ .

ദേ+വ്യാവ-ഭവതാം സ്നിഗ്ധാ-വിഹ+ബ്രാ+ഹ്മണ-ദ+മ്പതീ .
സർവാ-തിഥീ കുല-കരൗ.+സ്തംഭാ-ഭൂതൗ+ദ്വിജ+സ്ഥിതേഃ .. 23

താവ+ദ്യ ഗൃഹ-മുഥ്.സൃ+ജ്യ സപു+ത്ര-പശു-ബാ+ന്ധവം .
സ്വർഗം(ൻ) ഗതൗ. നഃ(ഫ്) പിതരൗ
തേന ശൂ+ന്യം(ഞ്) ജഗ+ത്ത്രയമ് .. 24

പ+ക്ഷിണോ ഗൃഹ-മാരുഹ്യ വി+ക്ഷി-പ+ന്തഃ(ഫ്) പ്രതി+ക്ഷണം
ദേഹം ശൂ+ന്യേ മൃതം ഭ+ക്ത്യാ
ശോച+ന്തി മധുരൈഃ(സ്) സ്വരൈഃ .. 25

ഗുഹാ-ഗുരു-ഗുരാ-രാവ+പ്രലാ-പല-പനാ-കുലഃ .
സരിഥ്.സ്ഥൂലാ+ശ്രു-ധാരാഭിഃ(ഫ്) പരി-രോദിതി പർവതഃ .. 26

നിർജരാ+ക്രന്ദ-കാരി+ണ്യോ മു+ക്താം-ബര-പയോ-ധരാഃ .
തപ്ത-നിഃ(ശ്)ശ്വാസ-വി+ധ്വസ്താഃ(ഫ്)-
പരം(ങ്) കാർശ്യ-മിതാ ദിശഃ .. 27

ക്ഷത-വി+ക്ഷത-സർവാങ്ഗഃ(ഖ്) കരുണാ+ക്രന്ദ-കർകശഃ .
ഉപ-വാസ-രതോ+ഗ്രാമോ ദീനോ മൃതിപരഃ(സ്) സ്ഥിതഃ .. 28

ദിവസം പ്രതി വൃ+ക്ഷാണാ-മവ+ശ്യാ- യാ+ശ്രു-ബി+ന്ദവഃ .
ഗു+ച്ഛ-ലോചന-കോശേ+ഭ്യസ്-താപോ+ഷ്ണാനി പത+ന്ത്യധഃ .. 29

പ്രശാ+ന്ത-ജന-സംചാരാ ര+ഥ്യാ+ക്ഷാര-വിധൂസരാ .
വിധവാ-വിഗതാ-ന+ന്ദാ സംശൂന്യ-ഹൃദയാ+സ്ഥിതാ .. 30

കോകി-ലാലി+പ്രലാ-പി+ന്യോ വൃഷ്ടി-ബാഷ്പ-ഹതാ ലതാഃ .
ഉഷ്ണോ+ഷ്ണ+ശ്വസനാ ദേഹം(ങ്)ഘ+ന്തി പ+ല്ലവ-പാണിഭിഃ .. 31

ആ+ത്മാനം ശതധാ കർതും ബൃഹ+ച്ഛ്വഭ്ര-ശിലാ-തലേ .
നിർഝരാഃ(ഫ്) പ്രപത+ന്ത്യേതേ താപ-ത+പ്ത-ശരീരകാഃ .. 32

നിഃ(ശ്)ശ+ങ്കയാ ഗത+ശ്രീകാ മൂകാ വിലുലി-താശയാഃ .
അ+ന്ധേന തമസാ പൂർണാ ഗൃഹാ ഗഹ-നതാം(ങ്) ഗതാഃ .. 33

ഉ+ദ്യാന-പുഷ്പ-ഖ+ണ്ഡേ+ഭ്യോ രുദദ്ഭ്യോ+ഭ്രമരാ-രവൈഃ .
പൂതി-ഗ+ന്ധോ വിനി+ര്യാതി+സ്വാ.മോദാ-പര-നാമകഃ .. 34

ചൈ+ത്ര+ദ്രുമ-വിലാസി+ന്യോ വിരസാഃ(ഫ്) പ്രതിവാസരം .
ലതാഃ(ഖ്) കൃശാ വിലീ-യ+ന്തേ സകു-ചദ്.ഗു+ച്ഛ-ലോചനാഃ .. 35

പ്ര+ക്ഷേ+പ്തു-മംബുധൗ ദേഹം പ്രവൃ+ത്താ ഗ+ന്തുമാ-കുലാഃ .
കു+ല്യാഃ(ഖ്) കല-കലാ-ലോലം(ൻ)-
ദോല-യ+ന്ത്യസ്-തനും ഭുവി .. 36

അശ+ങ്ക-മശകാ-പാത+സ്പന്ദ-മ+പ്യതി-ചാപലം
കലയ+ന്ത്യഃ(സ്) സ്ഥിതാ വാ+പ്യോ നിസ്പന്ദാ-ന+ന്ദ-മാ+ത്മനി .. 37

ഗായഥ്.കി+ന്നര-ഗ+ന്ധർവ-വി+ദ്യാധര-സുരാങ്ഗനം .
നൂന-മ+ദ്യ നഭോ ജാത-മസ്മ+ത്താതാ+ഭ്യലം(ങ്)കൃതം .. 38

ത+ദ്ദേ+വ്യൗ.+ക്രിയതാം(ൻ) താവ-ദസ്മാകം ശോക-നാശനം .
മഹതാം(ൻ) ദർശനം(ൻ)നാമ ന കദാ-ചന നി+ഷ്ഫലം .. 39

ഇ+ത്യു+ക്ത-വ+ന്തം സാ പു+ത്രം മൂർധ്നി പ+സ്പർശ പാണിനാ .
പ+ല്ലവേനാ-നതാ ന+മ്രം മൂല+ഗ്ര+ന്ഥി-മിവാബ്-ജിനീ .. 40

തസ്യാഃ(സ്)സ്പർശേന തേനാസൗ ദുഃഖ-ദൗർഭാ+ഗ്യ-സ+ങ്കടം .
ജഹൗ.+ പ്രാവൃഡ്-ഘനാ-സങ്ഗാദ്. ഗ്രീഷ്മ-താപ-മിവാചലഃ .. 41

സർവോ ഗൃഹജനഃ(സ്) സോ/ഥ
തയോർ.ദേ+വ്യോർ.വിലോക-നാത് .
ലക്ഷ്മീ-വാൻ.ദുഃഖ-നിർമു+ക്തോ ബഭൂവാ-മൃതപോ യഥാ .. 42

ശ്രീരാമ ഉവാച .
തയാ+സ്യ ലീലയാ മാ+ത്രാ പു+ത്ര+സ്യ+ജ്യേഷ്ഠ-ശർമണഃ .
കസ്മാ+ന്ന ദർശനം(ൻ)ദ+ത്തം മോഹം താവ+ന്നിരാ-കുരു .. 43

ശ്രീവസിഷ്ഠ ഉവാച .
ബുദ്ധഃ(ഫ്)പൃ+(ഥ്വി-ആ)ദി-ബോധേന
യേന പൃ+(ഥ്വി-ആ)ദി-സങ്ഘകഃ .
ത+സ്യ പി+ണ്ഡാ+ത്മതാം(ൻ) ധ+ത്തേ.+
വ്യോമൈ-വാ+ന്യ+സ്യ കേവലം .. 44

അസദേ-വാങ്ഗ സദിവ ഭാതി പൃ+(ഥ്വി-ആ)ദി-വേദനാത് .
യഥാ ബാല+സ്യ വേതാലോ നാഭാതി തദ-വേദ-നാത് .. 45

യഥാ പൃ+(ഥ്വി-ആ)ദിനാ ഭാത-മപൃ+(ഥ്വി-ആ)ദി ഭവേഥ്.ക്ഷണാത് .
സ്വപ്നേ+സ്വപ്ന-പരി+ജ്ഞാനാ+
ത്തഥാ ജാ+ഗ്ര+ത്യപി+സ്ഫുടം .. 46

പൃ+(ഥ്വി-ആ)ദി ഖതയാ ബു+ദ്ധം(ങ്) ഖമി+ത്യേവാനു-ഭൂയതേ .
തഥാഹി+ക്ഷുബ്ധ-ധാതൂനാം(ങ്) കു+ഡ്യേഷു ഖ ഇവോ+ദ്യമഃ .. 47

സ്വപ്നേ നഗര-മുർവീം വാ ശൂ+ന്യം(ങ്) ഖാത+ഞ്ച ബു+ധ്യതേ .
സ്വ+പ്രാങ്ഗനാ ച കുരുതേ

ശൂ+ന്യാ+പ്യർഥ+ക്രിയാം(ൻ)നൃണാം.. 48

ഖം പൃ+(ഥ്വി-ആ)ദി-തയാ ബു+ദ്ധം പൃ+(ഥ്വി-ആ)ദി ഭവതി+ക്ഷണാത് .
മൂർച്ഛായാം പര-ലോകോ ഽപി+പ്രത്യ+ക്ഷ-മനു-ഭൂയതേ .. 49

ബാലോ+വ്യോമൈവ വേതാലം മ്രിയ-മാണോ ഽം.ബരേ വനം .
കേശോ+ന്ധകം(ങ്) ഖമ+ന്യസ്തു
ഖമ+ന്യോ വേ+ത്തി മൗ+ക്തികം.. 50

ത്രസ്ത+ക്ഷീബാർധ-നി+ദ്രാ+ശ്ച. നൗ.യാനാ+ശ്ച സദൈ-വ+സ്യേ .
വേതാല-വന-വൃ+ക്ഷാദി പ+ശ്യ+(ന്തി-അ)നു-ഭവ+ന്തി ച .. 51

യഥാ-ഭാവിത-മേതേഷാം പദാർ.ഥാനാ-മതോ വപുഃ .
അ+ഭ്യാസ-ജനിതം ഭാതി നാസ്ത്യേകം പരമാർ.ഥതഃ .. 52

ലീലയാ തു യഥാ-വസ്തു ബു+ദ്ധ്വാ പൃ+(ഥ്വി-ആ)ദി-നാ+സ്തിതാ .
ആകാശ-മേവ സം(വ്)വി+ത്ത്യാ ഭാതി+ഭ്രാ+ന്തി-തയോ-ദിതം .. 53

ബ്ര+ഹ്മാത്-മൈക-ചിദാകാശ-മാ+ത്ര-ബോധ-വതോ മുനേഃ .
പു+ത്ര-മി+ത്ര-കല+ത്രാണി കഥം(ങ്)കാനി കദാ കുതഃ .. 54

ദൃശ്യ-മാദാ-വനുഥ്.പന്നം(യ്) യ+ച്ച ഭാ+ത്യജ-മേവ തത് .
സമ്യഗ്.ജ്ഞാന-വതാ-മേവ രാഗ+ദ്വേഷ-ദൃശോ കൃതഃ .. 55

ഹസ്തഃ(ശ്) ശിരസി യ+ദ്ദ+ത്തോ ലീലയാ+ജ്യേഷ്ഠ-ശർമണഃ .
തഥ്.പ്രഭാവ+സ്ഥിതാ-രംഭ-സംബോധാ-യാ+ശ്ചിതേഃ(ഫ്) ഫലമ് .. 56

ബോധോ ഹി ചേതതി യഥൈവ തഥാ ശുഭാനി
സൂ+ക്ഷ്മസ്തു ഖാദപി തഥാതി-തരാം വിശുദ്ധഃ .
സർവ+ത്ര രാഘവ സ ഏവ പദാർഥജാലം
സ്വപ്നേഷു ക+ല്പിത-പുരേ+ഷ്വനു-ഭൂത-മേതത് .. 57

ഇ+ത്യാർഷേ+ശ്രീവാസിഷ്ഠ-മഹാ-രാമായണേ വാല്മീകീയേ
ഉത്പത്തി+പ്രകരണേ ലീലോ-പാ+ഖ്യാനേ സി+ദ്ധ-ദർശന-ഹേതുകഥനം(ൻ)
നാമ ഷ+ഡ്വിംശഃ(സ്) സർഗഃ .. 26 ..
ഓം
****
CHECKED BY GURU P.R.IYER
12.9.2023